

The status of educational policy indicators in non-governmental financial institutions

Saeed Bahkshizadeh: Phd student in Educational Management, Islamic Azad University, Tonekabon Branch, Tonekabon, Iran.

Heidar Toorani*: Faculty member, Department of Curriculum Planning, Curriculum & Innovation Institute, Research Institute of Education, Tehran, Iran.

Ali Khalkhali: Faculty member of Islamic Azad University, Educational Management Department, Management & Psychology College, Tonekabon Branch, Tonekabon, Iran.

Abstract: The aim of this study was to investigate the status of educational policy indicators in non-governmental financial institutions. The research method was developmental based on its purpose and in terms of the type of data, it used a mixed-methods sequential exploratory design. The qualitative phase was based on grounded theory, while the quantitative phase used a descriptive survey method. The statistical population in the qualitative phase included a number of experts while the quantitative phase involved all 3850 managers, deputies, and staff members of institutions. In the qualitative phase, 12 experts were selected using snowball method whereas the quantitative phase involved 384 individuals. The research tool was a researcher-made questionnaire. Also, CVR was confirmed with a coefficient of 0.846, and its reliability was confirmed with a coefficient of 0.871. Findings showed that the dimensions and components of educational policy-making are: 1- Emphasis on strategic factors (Being realistic in formulating educational policy, the effect of political parties on formulating educational policy, and the effect of culture on formulating educational policy) 2- Emphasis on supportive factors (using national support, using scientific community, using support from government bodies) 3 - Paying attention to educational quality (emphasis on evaluation in formulating educational policy, attention to staff growth, and emphasis on educational and research factors) 4- Paying attention to educational infrastructure and facilities (providing educational facilities, reforming the organizational structure, and fair distribution of budget) 5 -Paying attention to multiple development (economic, political, social, cultural and scientific development) 6- Paying attention to the effects of implementing educational policy (educational growth, growth of human and moral values, creating the ground for distribution of justice).

Keywords: Educational Policy Making, Non-Governmental Financial Institutions, Economic Development, Scientific Development, Cultural Development.

*Corresponding author: Faculty member, Department of Curriculum Planning, Curriculum & Innovation Institute, Research Institute of Education, Tehran, Iran.

Email: heidar_toorani@yahoo.com

مقدمه

با ورود به هزاره سوم میلادی و با پیشرفت های فناوری و تحولات شگرف و پرشتاب در محیط های کاری، یکی از دل مشغولی های اصلی مدیران سازمانها در عصر حاضر، آموزش و توسعه منابع انسانی است و سیاستگذاری های صحیح آموزشی مهم ترین ابزار توسعه منابع انسانی است. یکی از ارکان اساسی توسعه یک کشور، بانکها و مؤسسات خصوصی کشور است، این بخش از آن جهت دارای اهمیت فوق العاده است که هم ابزاری مهم برای توسعه بوده و هم یکی از اهداف توسعه محسوب می شود. در کشورهای مختلف، استقرار و فعالیت نظامهای مالی به یک جریان عادی و مستند تبدیل شده است و هر ساله بخش عظیمی از منابع عادی در قالب بودجه و هزینه های شخصی، در این راه صرف می شود (جهانیان 1391).

در همین راستا سیاستگذاری آموزشی در مؤسسات مالی خصوصی مسأله حیاتی است. ولی آنچه که بیش از هر چیز دیگر در حال حاضر و در ابتدای کار، دارای اهمیت است، انجام درست یک تصمیم کلی است، که دارای تبعات بین المللی است. اگر خطای سیاستگذاری دیروز منجر به بروز وضعیت ناگوار کنونی در گستره ملی شده است، اما خطای سیاستگذاری در حوزه بین المللی از مرز کشور گذشته و منجر به مخدوش شدن حوزه گردش مالی کشور در عرصه بین المللی خواهد شد (اکبری و همکاران 1395).

در این میان بانک های خصوصی و مؤسسات مالی به عنوان یکی از منابع معتبر و قدیمی که خدمات بسیاری در بخش تسهیلات و ارائه خدمات مالی و حسابداری در حال انجام وظیفه هستند، می تواند با ارتقای کیفیت خدمات خود باعث رضایت مشتریان شود. بر همین اساس در سالهای اخیر به موازات برخی اصلاحات سازمانی و تفویض اختیارات به منظور ایجاد بستری مناسب جهت تحول ساختارهای مختلف این مؤسسات و شرکتهای، برنامه های جامعی در زمینه آموزش نیروی انسانی، تدوین و به مرحله اجرا درآمده است. که در این میان تحت عنوان

خط مشی گذاری آموزشی در مؤسسات نام برد، که توسط اداره کل آموزش و بهبود مدیریت بانک ها و مؤسسات ارائه گردیده است. تغییرات سریع و فناوری در همه سازمانها به خصوص بر سازمانهای بزرگ صنعتی تأثیر بسیاری می گذارد و غفلت از آن باعث سقوط سریع سازمان می شود. سازمانها از ارکان مهمی از قبیل سرمایه، نیروی انسانی، فناوری و مدیریت تشکیل یافته اند که به زعم بسیاری از صاحب نظران نیروی انسانی مهمترین رکن در این بین است. زیرا کارایی سازمانی منوط به انجام وظایف درست و صحیح این نیروها در دایره صفی و ستادی است. از آنجایی که بخش عمده ای از منابع و سرمایه سازمانها را منابع انسانی تشکیل می دهد، لذا تأمین این سرمایه انسانی مستلزم انجام فعالیت های آموزشی منظم و مستمر در تمامی سطوح سازمانی است (متانی حسن زاده متانی 1397).

سازمانهای غیردولتی تشکل های خودجوش و مردمی هستند که تحت هدف، انگیزه یا کاربرد خاصی از سوی گروهی مستقل از دولت و اجزای آن به وجود آمده و برای توسعه، پیشبرد و بهینه سازی وجودی خود (در چارچوب قوانین موضوعه کشورها) فعالیت می کنند. این سازمانها با عرضه توانایی ها و دستاوردهای تحقیقاتی خود به بخش دولتی متبوع شان و یا مشارکت گروهی و دسته جمعی در اجرای طرح های دولتی در محدوده فعالیت های خود کمک مؤثری به پیشرفت و ثمردهی این طرح ها می نمایند. بنابراین با توجه به مستندات فوق مبنی بر چالشهای فراوان در حیطه سیاستگذاری آموزشی در حوزه مؤسسات خصوصی و صرف هزینه و وقت فراوان در این حیطه، پایین بودن بازدهی مورد انتظار و کمبود تحقیقات در این زمینه و همچنین تجربه پژوهشگر به عنوان یکی از دست اندرکاران این بخش، پژوهشگر در صدد برآمد با انجام پژوهش حاضر به این سؤال به شیوه علمی پاسخ دهد؛ وضعیت فرایند خط مشی گذاری آموزشی در بخش مؤسسات مالی غیر دولتی چگونه است؟

جامعه توجه نماید. بنابراین با نگاهی آسیب شناسانه و بررسی وضعیت شاخص های فرایندهای خط مشی گذاری آموزشی در نظام بانکی و مؤسسات مالی خصوصی کشور ضروری است. بعلاوه از نتایج تحقیق حاضر راهبردهای سودمندی در راستای آگاهی مدیران بانکهای خصوصی، مؤسسات مالی و شرکتهای مالی و حسابداری، از میزان سرمایه گذاری در این بخش با توجه به کمبودها و نقاط قوت این آموزشها و همچنین کمک شایانی به ارتقای آگاهی های کارکنان این مؤسسات در به روز نمودن اطلاعات آنها نماید. لذا در این راستا به قصد پر کردن این خلأ و با عنایت به اهمیت و نقش تأثیرگذار خط مشی گذاری های آموزشی بر بهبود عملکرد کارکنان و تحقق اهداف آنها پژوهش حاضر ضمن توصیف و بررسی مدل های متداول در این امر به بررسی وضعیت شاخص های خط مشی گذاری آموزشی در نظام بانکی خصوصی و مؤسسات مالی غیر دولتی می پردازد.

سؤالات تحقیق شامل مؤلفه ها و شاخص های خط مشی گذاری در مؤسسات مالی غیردولتی کشور چه می باشد؟ و وضعیت موجود فرایند خط مشی گذاری آموزشی در مؤسسات مالی غیردولتی کشور چگونه است؟ می باشد.

روش کار

روش پژوهش برحسب هدف توسعه ای؛ برحسب نوع داده، آمیخته (کیفی-کمی) از نوع اکتشافی تائیدی؛ برحسب روش، توصیفی-پیمایشی بود. روش تحقیق در بخش کیفی، داده بنیاد و در بخش کمی، توصیفی از نوع پیمایشی بود. جامعه آماری در مرحله کیفی شامل تعدادی از خبرگان سیاستگذاری آموزشی که تعداد 12 نفر به روش هدفمند گلوله برفی در بحث گروه کانونی مشارکت داده شدند و در بخش کمی و در بخش کمی شامل کلیه مدیران و معاونین و کارکنان ستادی مؤسسات شامل 3850 نفر بود، که در بخش کیفی 12 نفر به روش گلوله برفی و در بخش کمی تعداد 384 نفر طبق جدول کرجسی و مورگان به روش خوشه ای و تصادفی انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته بود که

سازمان های غیر دولتی در نیمه دوم قرن بیستم به طور فزاینده ای در همه نقاط جهان گسترش یافته اند، این سازمان ها با احساس مسئولیت نسبت به مشکلات جامعه خویش تلاش کرده اند در زمینه هایی همچون امور خیریه، کمک های انسان دوستانه، آسیب های اجتماعی، دفاع از حقوق کودکان و زنان، حقوق بشر و محیط زیست و فعالیت های بهبود و توسعه به همراه دولت ها حرکت کنند و تسهیل کننده فرایندهای تحول اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اداری، حقوقی، قانونی و غیره در سطوح گروه ها و نهادها و افراد جامعه باشند. نکته اصلی در زمینه سازمان های دولتی و غیر دولتی این است که اغلب این دو نوع سازمان متضاد همدیگر فرض می شوند. سازمان های غیردولتی می توانند کمبودها و نیازهای منطقه را به درستی تشخیص داده و خود را به آسانی با شرایط و موقعیت محلی تطبیق دهند و باعث سرعت در تحقق برنامه های توسعه گردند. این سازمان ها همچنین کوشیده اند تا میان سازمان های مختلف جامعه نوعی هم افزایی و اتحاد ایجاد کنند و روحیه مشارکت جمعی را در بین سازمان ها بهبود بخشند. برخی از این سازمان ها با گسترش فعالیت های خود به صحنه های بین المللی، فصل جدیدی در تاریخ روابط بین الملل گشوده اند. در بعضی موارد این سازمان ها جایگاه رفیع و مقبولی در چشم بازیگران جهانی یافته اند (ترک زاده و همکاران 1392).

امروزه بانکها و مؤسسات مالی یکی از پر ارزش ترین منابع برای پیشرفت و توسعه جوامع و اثر بخش ترین ساز و کارهای هر کشور برای مقابله با چالش های قرن حاضر است. نظام مالی به منظور دستیابی به این مهم باید سیاست ها و خط مشی های مناسبی را در زمینه های آموزشی و پژوهشی اتخاذ نماید. اتخاذ چنین سیاست هایی مستلزم آن است که یک نظام بانکی و مالی ضمن برخورداری از شیوه ها و الگوی مناسب خط مشی گذاری در سطوح عالی تصمیم گیری، هم به استانداردهای علمی و هم اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی

یافته ها

برای جمع آوری داده ها با 12 نفر از مطلعین کلیدی و خبرگان برگزیده‌ی سیاستگذاری و مدیریت آموزشی شامل روسا، مدیران و معاونین ستادی مؤسسات مالی در شهر تهران مصاحبه شد. بیشترین فراوانی جنسیت شامل 201 نفر معادل 57/8 درصد مربوط به مدیران و معاونین و کارکنان مرد ستادی مؤسسات مالی شهر تهران و کمترین فراوانی با 147 نفر معادل 42/2 درصد مربوط به مدیران و معاونین و کارکنان زن ستادی مؤسسات مالی شهر تهران بود. بیشترین فراوانی میزان تحصیلات با 171 نفر معادل 49/1 درصد به مدیران و معاونین و کارکنان دارای مدرک تحصیلی لیسانس و کمتر از آن و کمترین فراوانی نیز با 35 نفر معادل 10/1 درصد به مدیران و معاونین و کارکنان دارای مدرک تحصیلی دکتری تعلق دارد؛ همچنین تعداد 142 نفر از شامل 40/8 درصد دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس بودند. بیشترین فراوانی سابقه خدمت با 112 نفر معادل 32/2 درصد به مدیران و معاونین و کارکنان دارای سابقه خدمت بین 10 الی 15 سال و کمترین فراوانی نیز با 58 نفر معادل 16/7 درصد به مدیران و معاونین و کارکنانی که بین 5 الی 10 سال سابقه خدمت دارند تعلق دارد؛ همچنین تعداد 73 نفر شامل 21/0 درصد دارای سابقه خدمت کمتر از 5 سال و تعداد 105 نفر معادل 30/1 درصد دارای سابقه بیش از 15 سال بودند.

در بخش کیفی پس از مطالعه عمیق مبانی نظری و پیشینه های تحقیق ابتدا سؤالات مصاحبه تدوین و پژوهشگر پس از هماهنگی های لازم در محل کار مصاحبه شونده حضور یافته و با استفاده از ضبط صوت و با کسب اجازه از مصاحبه شونده مکالمات مصاحبه را ضبط کرد تا کدها را استخراج کند و البته این عمل بعد از هر بار مصاحبه صورت گرفت. در بخش کمی نیز نتایج مصاحبه ها به وسیله کدگذاری (کدگذاری باز، انتخابی و محوری متون مصاحبه) و نیز تحلیل عاملی تأییدی و اکتشافی طبقه بندی شد. در نهایت پرسشنامه از دو بخش اطلاعات جمعیت شناختی و پرسشنامه محقق ساخته تشکیل شد که شامل 92 گویه با طیف 10 گزینه ای بود. روایی پرسشنامه در بعد کمی از روایی ظاهری، محتوایی و سازه استفاده شد و در بعد سازه از همگرا و واگرا به کمک نرم افزار لیزرل استفاده و مورد تأیید قرار گرفت و در بحث کیفی از نظرسنجی از افراد خبره استفاده و مورد تأیید قرار گرفت و در بحث پایایی، آلفای کرونباخ آن با ضریب 0/871 تأیید شد. سپس داده ها از طریق آمار توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

مؤلفه ها و شاخص های خط مشی گذاری در مؤسسات مالی غیر دولتی کشور چه می باشد؟ با استفاده از روش داده بنیاد و تحلیل سؤالات مصاحبه با خبرگان و کدگذاری باز، محوری و انتخابی با استفاده از نرم افزار MAXQDA داده ها نشان داد که از میان 92 شاخص (گویه) موجود، 6 عامل اصلی و 21 مؤلفه فرعی قابل شناسایی بود.

جدول 1. خلاصه ای از ابعاد و مؤلفه های شناسایی شده تأثیرگذار بر خط مشی گذاری آموزشی در مؤسسات مالی غیر دولتی

Table 1. Summary of the dimensions and components affecting educational policy making in non-governmental financial institutions

تعداد گویه	متغیر / مؤلفه	تعداد گویه	بعد	سازه
5	توانایی های علمی و مهارتی سیاستگذاران	16	تأکید بر عوامل راهبردی در تدوین خط مشی	خط مشی گذاری آموزشی در مؤسسات مالی غیر دولتی
3	تأکید بر واقع گرایی در تدوین خط مشی			
3	تأثیر احزاب سیاسی در تدوین خط مشی			
5	تأثیر مسائل فرهنگی و اجتماعی در تدوین خط			

مشی			
5	استفاده از حمایت‌های کشوری	10	تأکید بر عوامل حمایتی مورد استفاده در تدوین خط مشی
2	استفاده از جامعه علمی		
3	استفاده از حمایت نهاد و ارگان‌ها دولتی		
7	تأکید بر ارزیابی در تدوین خط مشی	19	توجه بر کیفیت آموزشی در تدوین خط مشی
2	توجه بر رشد کارکنان		
10	تأکید بر عوامل آموزشی و پژوهشی		
2	فراهم آوردن امکانات آموزشی	8	توجه بر زیرساختها و امکانات آموزشی در تدوین خط مشی
4	اصلاح ساختار سازمانی		
2	توزیع عادلانه بودجه در نظر گرفته شده		
3	توسعه اقتصادی	13	توجه بر توسعه چندگانه در تدوین خط مشی
3	توسعه سیاسی		
2	توسعه اجتماعی		
3	توسعه فرهنگی		
2	توسعه علمی		
7	رشد آموزشی	26	توجه بر آثار اجرای خط مشی در تدوین
8	رشد ارزشهای انسانی و اخلاقی		
11	ایجاد زمینه توزیع عدالت		

به زیرساختها و امکانات آموزشی در تدوین خط مشی شامل: فراهم آوردن امکانات آموزشی، اصلاح ساختار سازمانی، توزیع عادلانه بودجه در نظر گرفته شده، عامل توجه بر توسعه چندگانه در تدوین خط مشی شامل: توسعه اقتصادی، توسعه سیاسی، توسعه اجتماعی، توسعه فرهنگی و توسعه علمی، عامل توجه بر آثار اجرای خط مشی در تدوین شامل: رشد آموزشی، رشد ارزشهای انسانی و اخلاقی، ایجاد زمینه توزیع عدالت است.

وضعیت موجود فرایند خط‌مشی‌گذاری آموزشی در مؤسسات مالی غیردولتی کشور چگونه است؟ برای این منظور از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف (K-S) استفاده شده است. نتایج اجرای این آزمون در جدول 2 آمده است.

نتایج نشان داد که این عوامل و مؤلفه‌ها عبارتند از: عامل تأکید بر عوامل راهبردی در تدوین خط مشی شامل: توانایی‌های علمی و مهارتی سیاستگذاران، تأکید بر واقع‌گرایی در تدوین خط مشی، تأثیر احزاب سیاسی بر تدوین خط مشی، تأثیر فرهنگ و جامعه در تدوین خط مشی، عامل تأکید بر عوامل حمایتی مورد استفاده در تدوین خط مشی شامل: استفاده از حمایت‌های کشوری، استفاده از جامعه علمی، استفاده از حمایت نهاد و ارگان‌ها دولتی، عامل توجه بر کیفیت آموزشی در تدوین خط مشی شامل: تأکید بر ارزیابی در تدوین خط مشی، توجه بر رشد کارکنان، تأکید بر عوامل آموزشی و پژوهشی، عامل توجه

جدول 2. نتایج آزمون نرمال بودن داده‌ها

Table 2. Data normality test results

آثار اجرای خط مشی آموزشی	توسعه چندگانه	امکانات آموزشی	کیفیت آموزشی	عوامل حمایتی	عوامل راهبردی	تعداد
262	262	262	262	262	262	262
5/224	5/692	5/592	5/481	5/381	5/510	میانگین پارامترها
1/890	41/974	2/111	2/098	2/267	2/158	انحراف معیار
0/060	0/062	0/058	0/082	0/079	0/091	کامل بیشترین میزان گران بالا

تفاوت ها مثبت	0/057	0/057	0/058	0/056	0/062	0/060
منفی	-0/091	-0/079	-0/082	-0/058	-0/054	-0/042
مقدار z گولموگروف-اسمیرنوف	1/476	1/281	1/332	0/937	1/001	0/968
سطح معناداری	0/026	0/075	0/057	0/344	0/270	0/306

با توجه به داده های جدول 2 و با توجه به نرمال بودن توزیع داده ها و مقیاس فاصله ای متغیرها از آزمون t تک جداول 3 تا 6 به تفکیک آورده شده است.

جدول 3. آزمون t تک نمونه ای در عامل عوامل راهبردی

Table 3. One-sample t-test of strategic factors

میانگین	فاصله اطمینان		تفاوت میانگین ها	سطح معناداری	درجه آزادی	T	
	حد بالا	حد پائین					
5/903	0/686	0/121	0/403	0/005	261	2/814	تواناییهای علمی و سیاستگذاران آموزشی
4/764	-0/442	-1/028	-0/735	0/000	261	-4/940	واقع گرایی در تدوین خط مشی آموزشی
4/656	-0/557	-1/129	-0/843	0/000	261	-5/815	تأثیر احزاب سیاسی در تدوین خط مشی آموزشی
6/005	0/788	0/221	0/505	0/001	261	3/509	تأثیر مسائل فرهنگی و اجتماعی در تدوین خط مشی آموزشی

جدول 4. آزمون t تک نمونه ای در عامل عوامل حمایتی

Table 4. One-sample t-test of supportive factors

میانگین	فاصله اطمینان		تفاوت میانگین ها	سطح معناداری	درجه آزادی	T	
	حد بالا	حد پائین					
6/066	0/866	0/266	0/566	/000	261	3/715	استفاده از حمایتهای کشوری
6/124	0/936	0/311	0/624	/000	261	3/933	استفاده از جامعه علمی
4/949	-0/256	-0/845	-0/550	0/000	261	-3/679	استفاده از حمایت نهاد و ارگان ها دولتی

تدوین خط مشی آموزشی (5/798)، توجه بر رشد کارکنان (5/858)، عوامل آموزشی و پژوهشی (5/948)، فراهم آوردن امکانات آموزشی (6/085) و اصلاح ساختار سازمانی (5/999) از میانگین جامعه (5/5) می توان نتیجه گرفت که از نظر مدیران و معاونین مؤسسات مالی این مؤلفه ها در فرایند خط مشی گذاری به درستی تدوین و در حال حاضر در وضعیت مطلوبی بسر می برند. بعلاوه با توجه به کوچکتر بودن میزان میانگین مؤلفه های واقع گرایی در تدوین خط مشی آموزشی (4/764)، تأثیر

با توجه به داده های به دست آمده و به بزرگتر بودن میزان میانگین شاخص های توانایی های علمی و مهارتی سیاستگذاران (5/903)، تأثیر مسائل فرهنگی و اجتماعی در تدوین خط مشی آموزشی (6/005)، توسعه اقتصادی (6/001)، توسعه سیاسی (6/311)، توسعه اجتماعی (6/494)، توسعه فرهنگی (6/036)، توسعه علمی (6/343)، رشد آموزشی (6/323) و رشد ارزشهای انسانی و اخلاقی (5/944) استفاده از حمایتهای کشوری (6/066) استفاده از جامعه علمی (6/124)، ارزیابی در

های (سیلبرایت و همکاران 2016 و صفایی موحد و فلاحی نیا 1395) هماهنگ می باشد.

همچنین در رابطه با سؤال: «وضعیت موجود فرایند خط‌مشی گذاری آموزشی در مؤسسات مالی غیردولتی کشور چگونه است؟» برای اینکه بدانیم وضعیت موجود فرایند خط‌مشی گذاری آموزشی در مؤسسات مالی غیردولتی کشور چگونه است، ابتدا باید عوامل اصلی شناسایی شده با استفاده از آزمون نرمالیت جهت استفاده از آزمونهای پارامتریک یا غیرپارامتریک مورد بررسی قرار گیرد، برای این منظور از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف (K-S) استفاده شد. با توجه به نرمال بودن توزیع داده ها و مقیاس فاصله ای متغیرها از آزمون t تک نمونه ای استفاده شد.

با توجه به داده های به دست آمده و سطح معناداری آزمون ها نتایج نشان داد که آزمون در این 4 مؤلفه (توانایی های علمی و مهارتی سیاستگذاران، واقع گرایی در تدوین خط‌مشی گذاری آموزشی، تأثیر احزاب سیاسی در تدوین خط‌مشی آموزشی و تأثیر مسائل فرهنگی و اجتماعی در تدوین خط‌مشی آموزشی) معنادار بود. با توجه به بزرگتر بودن میزان میانگین 2 شاخص توانایی های علمی و مهارتی سیاستگذاران (5/903) و تأثیر مسائل فرهنگی و اجتماعی در تدوین خط‌مشی آموزشی (6/005) از میانگین جامعه (5/5) می توان نتیجه گرفت که از نظر مدیران و معاونین مالی مؤسسات مالی این دو مؤلفه در فرایند خط‌مشی گذاری آموزشی بدرستی تدوین و در حال حاضر در وضعیت مطلوبی بسر می برند. از طرفی با توجه به کوچکتر بودن میزان میانگین 2 مؤلفه واقع گرایی در تدوین خط‌مشی آموزشی (4/764) و تأثیر احزاب سیاسی در تدوین خط‌مشی آموزشی (4/656) از میانگین جامعه (5/5) می توان نتیجه گرفت که از نظر مدیران و معاونین مالی مؤسسات مالی این دو مؤلفه در فرایند خط‌مشی گذاری آموزشی بدرستی تدوین نشده و در حال حاضر در وضعیت مطلوبی بسر نمی برند.

احزاب سیاسی در تدوین خط‌مشی آموزشی (4/656)، استفاده از حمایت نهاد و ارگان های دولتی (4/949)، ایجاد زمینه توزیع عدالت (4/905) از میانگین جامعه (5/5) می توان نتیجه گرفت که از نظر مدیران و معاونین مالی مؤسسات مالی این مؤلفه ها در فرایند خط‌مشی گذاری آموزشی بدرستی تدوین نشده و در حال حاضر در وضعیت مطلوبی به سر نمی برند.

بحث و نتیجه گیری

در رابطه با سؤال: «مؤلفه ها و شاخص های خط‌مشی گذاری آموزشی در مؤسسات مالی غیردولتی کشور چیست؟» استفاده از روش داده بنیاد و تحلیل سؤالات مصاحبه با خبرگان و کدگذاری باز، محوری و انتخابی با استفاده از نرم افزار MAXQDA داده ها نشان داد که از میان 92 شاخص (گویه) موجود، 6 بعد اصلی و 21 مؤلفه فرعی وجود دارد که شامل تأکید بر عوامل راهبردی در تدوین خط‌مشی (توانایی های علمی و مهارتی سیاستگذاران، تأکید بر واقع گرایی در تدوین خط‌مشی، تأثیر احزاب سیاسی بر تدوین خط‌مشی، تأثیر فرهنگ و جامعه در تدوین خط‌مشی) تأکید بر عوامل حمایتی مورد استفاده در تدوین خط‌مشی (استفاده از حمایت های کشوری، استفاده از جامعه علمی، استفاده از حمایت نهاد و ارگان های دولتی) توجه بر کیفیت آموزشی در تدوین خط‌مشی (تأکید بر ارزیابی در تدوین خط‌مشی، توجه بر رشد کارکنان، تأکید بر عوامل آموزشی و پژوهشی) توجه به زیرساختها و امکانات آموزشی در تدوین خط‌مشی (فراهم آوردن امکانات آموزشی، اصلاح ساختار سازمانی، توزیع عادلانه بودجه در نظر گرفته شده) توجه بر توسعه چندگانه در تدوین خط‌مشی (توسعه اقتصادی، توسعه سیاسی، توسعه اجتماعی، توسعه فرهنگی و توسعه علمی) توجه بر آثار اجرای خط‌مشی در تدوین (رشد آموزشی، رشد ارزشهای انسانی و اخلاقی، ایجاد زمینه توزیع عدالت) شناسایی شد. در راستای عوامل راهبردی، این یافته، با یافته پژوهش

یافته، با یافته پژوهش های (لوبینسکی 2018 و چیاپورو و همکاران 2010) همسو و هماهنگ می باشد. تمام ارگانهای زیربط به روند توسعه آموزشی در مؤسسات مالی کمک نمایند. در راستای عامل توجه بر کیفیت آموزشی در تدوین خط مشی، این یافته، با یافته پژوهش های (سیلبرایت و همکاران 2016 تانگ و همکاران 2016) همسو و هماهنگ می باشد. در تبیین این یافته می توان گفت که در مسیر سیاستگذاری آموزشی در مؤسسات مالی توجه به بالا بودن کیفیت آموزشی از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

در هر نظام حرفه‌ای بایستی اخلاق نتیجه انعکاس هنجارهای درونی حرفه و احساس تعهد اخلاقی از سوی افراد و نهادهای تخصصی باشد، نه آنکه در قالب بایدها و نبایدهای اخلاقی به آنها تحمیل شود. در پاسخ به سؤال دوم نتایج نشان داد که الگوی خط مشی گذاری آموزشی در مؤسسات مال غیر دولتی شامل تأکید بر عوامل راهبردی در تدوین خط مشی شامل: توانایی های علمی و مهارتی سیاستگذاران، تأکید بر واقع گرایی در تدوین خط مشی، تأثیر احزاب سیاسی بر تدوین خط مشی، تأثیر فرهنگ و جامعه در تدوین خط مشی، تأکید بر عوامل حمایتی مورد استفاده در تدوین خط مشی شامل: استفاده از حمایت‌های کشوری، استفاده از جامعه علمی، استفاده از حمایت نهاد و ارگان ها دولتی، توجه بر کیفیت آموزشی در تدوین خط مشی شامل: تأکید بر ارزیابی در تدوین خط مشی، توجه بر رشد کارکنان، تأکید بر عوامل آموزشی و پژوهشی، توجه به زیرساختها و امکانات آموزشی در تدوین خط مشی شامل: فراهم آوردن امکانات آموزشی، اصلاح ساختار سازمانی، توزیع عادلانه بودجه در نظر گرفته شده، توجه بر توسعه چندگانه در تدوین خط مشی شامل: توسعه اقتصادی، توسعه سیاسی، توسعه اجتماعی، توسعه فرهنگی و توسعه علمی، توجه بر آثار اجرای خط مشی در تدوین شامل: رشد آموزشی، رشد ارزش های انسانی و اخلاقی، ایجاد زمینه توزیع عدالت شناسایی شد. در پاسخ به سؤال سوم با توجه به دست

در تبیین این یافته می توان گفت برای دستیابی به نظام یکپارچه آموزشی در مؤسسات آموزشی نیاز به مدیریت کارآمد و یکپارچه اطلاعاتی به ویژه در راستای تصمیم گیری ضروری است. در راستای مؤلفه توانایی های علمی و مهارتی سیاستگذاران، این یافته، با یافته پژوهش های (الوانی و همکاران 1388 فرهی بوزجانی و همکاران 1389 و کورکماز 2016) همسوست. در راستای مؤلفه تأکید بر واقع گرایی در تدوین خط مشی، این یافته، با یافته پژوهش (فرهی بوزجانی و همکاران 1389) همسو و هماهنگ می باشد. در تبیین این یافته می توان گفت که راهبردها و سیاست های آموزشی در مؤسسات مالی باید به گونه ای تدوین شود که اولاً مطابق با نیازهای سازمان و دوماً بر اساس نیازهای کارکنان تدوین شوند. یعنی باید نیاز سنجی آموزشی به طور دقیق صورت گیرد و آنگاه مطابق با نیازها، طرح هایی در راستای اهداف اقتصادی مؤسسات صورت گیرد. در راستای مؤلفه تأثیر احزاب سیاسی بر تدوین خط مشی، این یافته، با یافته (لو و یات 2017) همسو است. اصولاً انجمن های سیاسی در صنف سیستم های مالی با فراهم آوردن چارچوبی مناسب برای اصلاح قوانین مالی، نتایج مطالعات خود را در اختیار مدیران مؤسسات مالی قرار می دهند. در راستای مؤلفه تأثیر فرهنگ و جامعه در تدوین خط مشی، این یافته، با یافته پژوهش های (اکبری و همکاران 1395 طالبی و همکاران 1395 الوانی و همکاران 1388) همراستاست. حمایت ستادهای مختلف در راستای برگزاری برنامه های آموزشی و تدارک نیروهای مختلف به روند این برنامه ها بسیار اهمیت دارد. در راستای مؤلفه استفاده از حمایت‌های کشوری، این یافته، با یافته پژوهش (چیاپورو و همکاران 2010) همسوست. در تبیین این یافته می توان گفت که سیستم های مالی در واقع چرخه اقتصاد کشور و گردش پولی و مالی کشور را هدایت می کنند. مسلماً زمانی که این چرخه به خوبی هدایت شود، قدرت مانور کشور در عرصه بین المللی نیز افزایش خواهد یافت. در راستای مؤلفه استفاده از حمایت نهاد و ارگان های دولتی، این

این آموزشها به صورت مستقیم و غیر مستقیم برای این ارگانها نیز می تواند اثربخش باشد

References

- Akbari, Ahmad; Navid Bakhsh, Sima; Bakhitari Findri, Mansoura. (2016). A Proposed Systematic Model for Policy Making in Education, *Quarterly Journal of Management and Accounting Studies*, 2 (3): 172-179. [In Persian]
- Alwani, Mehdi. (2008). Decision Making and Determining Government Policy, Tehran, *Organization for the Study and Compilation of University Humanities Books (Position)* [In Persian]
- Alwani, Seyed Mehdi; Poursaid, Behzad; Hadi Peykani, kindness. (2009). A Review of Policy Models in the Higher Education System, *Parliament and Research*, 15 (59).
- Alwani, Seyed Mehdi; Sharifzadeh, Fattah. (2014) Public Policy Making Process, Tehran, *Allameh Tabatabaei University Press*. [In Persian]
- Irvani, Mohammad Javad; Ghazali, Amin; Ghazali, Ali (2012). Prioritization of banking facilities based on Islamic contracts with a policy approach, *Islamic Financial Research*, 1 (2): 161-193. [In Persian]
- Torkzadeh, Jafar; Sabbaghian, Zahra; Yemeni embroidery Sorkhabi, Mohammad et al. (2013). Assessing the Organizational Development Status of Universities of the Ministry of Science, Research and Technology, *Iranian Journal of Higher Education*, 1 (2): 33-50. [In Persian]
- Worlds, Ramadan. (2012). A Study and Analysis of Development Policies in Iranian Education in the Contemporary Period, *Quarterly Journal of Political Science*, 19.
- Knowledge of the person, Karamollah. (2010). General Policy Making Process, Islamic Azad University, *Science and Research Branch*. [In Persian]
- Knowledge of the person, Karamollah; Abu al-Ma'ali, Fatemeh Sadat. (2016) The Role of Think Tank on Recognizing the Problem of Workers' Welfare Bank

آمده مشاهده می شود که آماره های برآزش در سطح قابل قبلی قرار دارند و می توان نتیجه گرفت الگوی خط مشی گذاری در مؤسسات مالی غیردولتی دارای ساختار مناسبی است. یافته ای در خصوص رد یا تأیید یافته حاضر، یافت نشد. تحقیق حاضر از دیدگاه مدیران و معاونین و کارکنان مؤسسات مالی غیر دولتی در شهر تهران انجام شده و باید به نظر مدیران و معاونین در سایر سازمانها و یا در شهرها و استانهای دیگر با احتیاط تعمیم داد. این تحقیق محدود به حیطه زمانی 99-1398 می باشد و نتایج آن را با احتیاط می توان به سالهای دیگر تعمیم داد. همکاری ضعیف برخی از آزمودنی ها در توزیع و تکمیل پرسشنامه، بطوریکه برخی از پرسشنامه ها ناقص تکمیل شده و یا تکمیل نشده بود که در نهایت به عنوان افت آزمودنی محسوب شد.

چون در این بررسی مشخص شد که از نظر مدیران و معاونین مؤسسات مالی استفاده از حمایت های کشوری و استفاده از جامعه علمی، در تدوین خط مشی گذاری آموزشی مؤثر است، لذا به مجریان و مدیران آموزشی این مؤسسات پیشنهاد می شود که در مسیر اتخاذ سیاست های آموزشی برای این مؤسسات از پشتیبانی و حمایت نهادهای مختلف کشور استفاده نمایند. همچنین از نظر متخصصین و خبرگان این زمینه مثل اقتصاددانان و نخبگان اقتصادی در این زمینه بهره مند شوند. زیرا مؤسسات مالی و پولی کشور به عنوان یکی از قطب های مهم که سکان دار اقتصاد و گردش مالی کشور هستند، عمل می کنند و موفقیت آموزشی آنها باعث موفقیت همه جانبه کشور خواهد شد. همچنین در زمینه مؤلفه استفاده از حمایت نهاد و ارگان ها دولتی در فرایند خط مشی گذاری به مجریان و مدیران این مؤسسات که در حیطه تصمیم گیری و سیاست گذاری آموزشی خدمت می کنند، پیشنهاد می شود که در زمینه اتخاذ سیاست های مورد نظر برای این مؤسسات با استفاده از رایزنی های مختلف از حمایت نهادها و ارگانهای دولتی برخوردار شوند. زیرا ثمره

Talebi, Behnam; Seyed Nazari, Nir; Soodi, Hooraa. (2016). Presenting a Perceptual Model of Policy Making in Iranian Education, *Approach No. 65*. [In Persian]

Farhi Buzjani, Borzoo; Honesty, Ali; Bazargani, Mohammad et al. (2010). "Designing a development model for managers in the field of health and medical education", *Journal of Military Medicine*, 12: 122-117. [In Persian]

Policies, *Management Futures Research Quarterly*, 27 (106): 55-112.

Safaei Movahed, Saeed; Fallahinia, Hussein (2016). "Development of professional development plan for experts and training managers in the National Iranian Oil Company" *Quarterly Journal of Education Development and Human Resources*, 3 (8): 99-122. [In Persian]

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال دوازدهم، شماره 3، پاییز 1400

بررسی وضعیت شاخص های خط مشی گذاری آموزشی در مؤسسات مالی غیر دولتی

سعید بخشی زاده: دکترای مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، تنکابن، ایران..

حیدر تورانی*: عضو هیئت علمی، گروه مبانی برنامه درسی، پژوهشکده برنامه ریزی درسی و نوآوری های آموزشی، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، تهران، ایران.

علی خلخالی: عضو هیئت علمی، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، تنکابن، ایران.

چکیده: پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت شاخصهای خط مشی گذاری آموزشی در مؤسسات مالی غیر دولتی انجام شد. روش تحقیق به لحاظ هدف توسعه ای و از نظر نوع داده ها آمیخته اکتشافی متوالی، در بخش کیفی به روش داده بنیاد و در بخش کمی به روش توصیفی از نوع پیمایشی انجام شد. جامعه آماری در بخش کیفی تعدادی از خبرگان و در بخش کمی کلیه مدیران و معاونین و کارکنان ستادی مؤسسات شامل 3850 نفر بود. در بخش کیفی 12 نفر به روش گلوله برفی و در بخش کمی تعداد 384 نفر انتخاب شدند. ابزار تحقیق پرسشنامه محقق ساخته بود. همچنین CVR با ضریب 0/846 تأیید و پایایی آن با ضریب 0/871 تأیید شد و یافته ها نشان داد که ابعاد و مؤلفه های خط مشی گذاری آموزشی عبارتند از 1- تأکید بر عوامل راهبردی (توانایی علمی و مهارتی سیاستگذاران آموزشی، تأکید بر واقع گرایی در تدوین خط مشی آموزشی، تأثیر احزاب سیاسی بر تدوین خط مشی آموزشی، تأثیر فرهنگ در تدوین خط مشی آموزشی) 2- تأکید بر عوامل حمایتی (استفاده از حمایت‌های کشوری، استفاده از جامعه علمی، استفاده از حمایت ارگان ها دولتی) 3- توجه بر کیفیت آموزشی (تأکید بر ارزیابی در تدوین خط مشی آموزشی، توجه بر رشد کارکنان، تأکید بر عوامل آموزشی و پژوهشی) 4- توجه به زیرساختها و امکانات آموزشی (فراهم آوردن امکانات آموزشی، اصلاح ساختار سازمانی، توزیع عادلانه بودجه) 5- توجه بر توسعه چنگانه (توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و علمی) 6- توجه بر آثار اجرای خط مشی آموزشی (رشد آموزشی، رشد ارزشهای انسانی و اخلاقی، ایجاد زمینه توزیع عدالت).

واژگان کلیدی: خط مشی گذاری آموزشی، مؤسسات مالی غیر دولتی، توسعه اقتصادی، توسعه علمی، توسعه فرهنگی.

*نویسنده مسؤول: عضو هیئت علمی، گروه مبانی برنامه درسی، پژوهشکده برنامه ریزی درسی و نوآوری های آموزشی، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، تهران، ایران.

Email: heidar_toorani@yahoo.com